

Blodkyl och hantering av 0-neg blod på akutmottagningen, SÄS

Sammanfattning

En viktig komponent i bland annat modern traumavård är att kunna erbjuda omedelbar blodtransfusion hos blödande och cirkulatoriskt instabila patienter. Detta stärker SÄS profil som fullvärdigt akut- och traumamottagande sjukhus. Rutinen beskriver hantering och skötsel av blod och blodkyl samt ansvarsfördelning för kostnad och skötsel av blodkylen på akutmottagningen.

Innehåll

Sammanfattning	1
Förutsättningar.....	2
Blodkyl på akutmottagningen	2
Ansvarsfördelning	3
Depåblod	3
Pärm ”Blodbank-AVC”	4
Genomförande	4
Viktigt att beakta innan 0-neg blod ges	4
Inför transfusion av 0-neg blod	5
Hantering av blod och skötsel av blodkyl	5
Problem med blodkyl	6

Larm från blodkyl.....	6
Temperaturavvikelse.....	6
Dokumentinformation	6
Referensförteckning	7

Förutsättningar

Blodkyl på akutmottagningen

Blodkylen är inregistrerad hos Västfastigheter. Innan den togs i bruk har också transfusionsmedicin (TM) gjort en mikrobiologisk miljökontroll och en temperatur- och larmkontroll för att säkerställa att larm fungerar och att kylen håller rätt temperatur. TM ansvarar för att utrustningen har tillfredsställande funktion. Blodkylen med depåblod för akutmottagning och operation 1 omfattas av samma regelverk som blodkyl på transfusionsmedicin [1].

Temperatur- och larmfunktion

Blodkylen är försedd med temperaturregistrerings- och larmsystem. Temperaturen övervakas med övervakningssystemet Boomerang via sjukhusets nätverk. Temperaturen registreras var 20:e minut och kan avläsas på TM, dit också eventuellt larm går. Loggningar arkiveras på nätverksserver.

Kylen ska hålla temp 2-6 grader C. Vid avvikande temperatur erhålls larm både internt på akutmottagningen samt på TM. Temperaturlarm och temperaturavvikelser ska omedelbart rapporteras till TM, tfn 1889. Vid "kylskåpsproblem" gör arbetsledare på akutmottagningen en felanmälan till Västfastigheters kundmottagning.

Det är viktigt att nätverkskabel och eldistributionen till övervakningssystemet inte avbryts. Det är inte tillåtet att "låna" dessa uttag, inte ens för en kort stund! Nätverks/elkablar är uppmärkta med "dra ej ur".

Om kylen behöver flyttas eller repareras får endast övervakningen brytas i samråd med TM.

Ekonomi

Blodkylen på akutmottagningen ägs av VO akutsjukvård men anskaffningskostnad och framtida diverse övriga kostnader delas lika mellan VO akutsjukvård, VO anestesi, operation och intensivvård samt VO kirurgi, ortopedi och öron-näsa-hals.

Den kvartalsvisa abonnemangskostnaden för uppkoppling till transfusionsmedicins (TM) temperaturövervakning, delas också lika mellan ovan nämnda verksamhetsområden.

Ansvarsfördelning

Transfusionsmedicin ansvarar för kontinuerlig temperaturövervakning samt utför tillsyn och kontroll av bloddepåerna inkl. miljökontroll 2 gånger/år. Temperatur- och larmkontroll utförs vartannat år.

Västfastigheter ansvarar för årligt serviceunderhåll samt tillhandahåller ett tillfälligt reservskåp vid behov (TM ansvarar för överflytt av övervakningssystemet).

Akutmottagningens arbetsledare ansvarar för kontroll av datum för depåförflyttning på tavla enligt rutin inför varje arbetspass, ansvarar för beställning av nytt o-neg blod då det använts (kylen ska alltid innehålla två o-neg blod), samt ansvarar för regelbunden rengöring av kyl 1gång/vecka.

Ansvarig för blodkyl på akutmottagningen är kontaktperson mot TM och ansvarar för att TM-riktlinjer och instruktioner efterföljs, informera nyanställd personal samt att dokument från TM och Socialstyrelsen är uppdaterade i pärmen *Blodbank-AVC*, se nedan.

Depåblod

Depåblod är blodpåsar som förvaras på akutmottagning och operation 1 utan att vara reserverade till specifik patient. Depåblod används i akut situation med blödande och cirkulatoriskt instabil patient, när man inte hinner invänta förenlighetsprovning. Det finns 2 enheter o-neg blod på akutmottagningen.

Pärm "Blodbank-AVC"

Pärmen Blodbank-AVC står vid kylen och innehåller:

Riktlinjer för kvittering och transfusion av blod.

Extern blodbank - TM-instruktion, ska vara väl känd för avdelningspersonalen.

Viktigt när du kvitterar ut blod och transfunderar blodkomponenter TM.

Transfusion av blodprodukter vid akutkliniken.

Socialstyrelsens författning [Transfusion av blodkomponenter](#) [2].

Depåförflyttning o-neg blod.

Logglista städning samt dagboksblad.

Rutinen "Blodkyl och hantering av o-neg blod på akutmottagningen, SÄS".

Manual om blodkyl.

Genomförande

Se Vårdhandboken, avsnitt [Transfusion av blodkomponenter](#) [3].

Viktigt att beakta innan 0-neg blod ges

Depåblodet får **endast användas i akuta fall med blödande och cirkulatoriskt instabila patienter** efter medicinskt övervägande.

Anm: o RhD-negativt blod är en bristvara och får endast användas i akut situation i avvaktan på förenlighetsprovning.

Om provtagning av blodgruppering och BAS-test inte tas före transfusion, innebär det risk för att ej kunna fastställa patientens blodgrupp.

Läkare på akutmottagningen ansvarar för beslut om blodtransfusion och måste beakta att o RhD-negativt blod **inte utan risk** kan ges till alla patienter, t.ex. tidigare gravid kvinna eller patient som tidigare fått blod och då bildat antikroppar.

Inför transfusion av 0-neg blod

Blodgruppering och BAS-test tas **ALLTID FÖRE** transfusion.

Sedvanlig kontroll ska ske inför transfusion.

Kom ihåg att beställa blod inför eventuellt kommande transfusion.

Förbered blodvärmare.

Om patienten erhållit blodtransfusion prehospitalt måste TM informeras om detta.

Enligt Socialstyrelsens författning ska det gå att spåra patienter som erhållit o-neg blod [2]. Patientens namn, födelsedata och dagens datum måste stå på enhetens transfusionsdokument. Ta kopia på dokumentet - originalet följer med patientens journal och kopia skickas till TM.

Blodpåsar och aggregat sparas och förvaras i kyl 4 timmar efter avslutad transfusion och kasseras därefter.

Hantering av blod och skötsel av blodkyl

Inför sitt arbetspass ansvarar **arbetsledare** för att kontrollera datum för depåförflyttning av o neg blod på tavlan för att säkerställa att datum inte passerats. Det innebär att kontroller görs 3 ggr/dygn.

Datum som står på tavlan, är det datum som är 2 dagar innan blodet går ut. Blodpåsar förvaras i blodkyl utan den påse de transporteras i.

Depåförflyttning av blod

Depåförflyttning sker alltid 2 dagar före enheten/enheternas utgångsdatum. Kontakt tas med TM, tfn **1889** om att o-neg blod behöver bytas. TM ringer tfn **1091** när blod är klart att hämtas.

Blod förvaras och transporteras i akutmottagningens blodväska, och byts över disk vid provinlämningen. Datum/datumen för nästa byte skrivs upp på tavlan, d.v.s. 2 dagar före blodets utgångsdatum.

Påfyllning av blod efter användning

När blodet är använt tas kontakt med TM, tfn **1889**, och en eller två o neg enheter blod beställs, beroende på hur mycket som använts. TM ringer tfn **1091** när blod är klart att hämtas.

Blod hämtas över disk vid provinlämningen och transporteras till blodkylen i avsedd blodväska. Datum/datumen för nästa byte skrivs upp på tavlan, d.v.s. 2 dagar före blodets utgångsdatum, se ovan.

Städning och skötsel av blodkyl

Tjänstgörande arbetsledare på akutmottagningen ansvarar för att blodkyl och handtag rengörs 1 gång/vecka med ytdesinfektionsmedel. Detta registreras på listan i pärmen Blodbank-AVC.

Problem med blodkyl

Larm från blodkyl

Kontrollera orsak till larmet, oftast är att dörren inte är riktig stängd. Om det inte finns någon naturlig orsak till larmet, måste kylan tömmas och blodet omedelbart lämnas tillbaka till TM.

Temperaturavvikelse

Temperaturlarm och avvikelser ska omedelbart rapporteras till TM, tfn **1889**.

Dokumentinformation

För innehållet svarar

Martin Henricson, ST-läkare, anestesikliniken, SÄS

Camilla Adriansson, anestesisjuksköterska/traumakoordinator, anestesikliniken, SÄS

Linda Andersen, traumakoordinator, akutmottagningen, SÄS

Elisabeth Boman, biomedicinsk analytiker, transfusionsmedicin, Borås/SU

Remissinstanser

Håkan Joelsson, verksamhetschef, anestesikliniken, SÄS

Jerker Nilsson, verksamhetschef, kirurg- och öronkliniken, SÄS

Maria Hermansson, systemadministratör, transfusionsmedicin, Borås/SU

Göran Nyström, driftkoordinator, Västfastigheter

Fastställt av

Magnus Guldénpfennig, verksamhetschef, VO akutsjukvård, SÄS

Nyckelord

Blod, blodprodukter, blodplasma, blodtransfusion, ekonomi, kostnadsansvar, kostnadsfördelning, erythrocyter

Referensförteckning

1. Blodverksamhet (SOSFS 2009:28). Socialstyrelsens författningssamling.
[Senaste version av SOSFS 2009:28 Socialstyrelsens föreskrifter om blodverksamhet - Socialstyrelsen](#)
2. Transfusion av blodkomponenter (SOSFS 2009:29). Socialstyrelsens författningssamling.
[Senaste version av SOSFS 2009:29 Socialstyrelsens föreskrifter om transfusion av blodkomponenter - Socialstyrelsen](#)
3. Vårdhandboken, avsnitt Transfusion av blodkomponenter.
www.vardhandboken.se/vard-och-behandling/lakemedelsbehandling/transfusion-av-blodkomponenter

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Akutklinik

Innehållsansvar: Camilla Adriansson, (camad),
Anestesisjuksköterska

Godkänd av: Magnus Guldenpfennig, (maggu2),
Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9629-34067525-8

Version: 3.0

Giltig från: 2025-09-11

Giltig till: 2027-09-11